

дотримуватись чіткої структури процедури проведення медіації, орієнтуватись на інтереси сторін, забезпечити розуміння між сторонами, при цьому бути незалежним, нейтральним та неупередженим медіатором.

1. Kalisz A., Zienkiewicz A. Mediacja sądowa i pozasądowa. Zarys wykładu. Warszawa Wolters Kluwer Polska. 2014. 344 s.

2. Колеснікова М. В., Шаповалова А. О. Актуальність впровадження інституту медіації в законодавстві України. *Правові горизонти/Legal horizons*. 2017. С. 41–46.

3. Подковенко Т. Медіація як спосіб альтернативного розв'язання конфліктів: генеза та інституційні засади. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 1 (9). С. 17–22.

4. Подковенко Т. О. Правова природа медіації. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід* : матеріали III Міжнар. науково-практ. конф. (м. Тернопіль, 20–21 квітня 2021 року). URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28613/1/59.PDF>

### **Вікторія САВІЩЕНКО**

директор Навчально-наукового інституту  
права та інноваційної освіти  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ,  
доктор юридичних наук,  
кандидат педагогічних наук, доцент

### **Каріна ГАВУРСЬКА**

здобувачка вищої освіти  
Навчально-наукового інституту  
права та інноваційної освіти  
Дніпропетровського державного  
університету внутрішніх справ

## **МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ МЕДІАЦІЇ: МОЖЛИВІСТЬ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО**

Найбільш поширеним на міжнародному рівні серед альтернативних способів врегулювання спорів є інститут медіації. Ефективність медіації доводиться на практиці в тих країнах, в яких вона впроваджена. У зв'язку із тим, що інститут посередництва на цей час в Україні знаходиться на етапі формування і впровадження, вивчення міжнародного досвіду та законодавства інституту медіації є актуальним на сьогодні.

Принцип вирішення міжнародних спорів мирним шляхом є одним з базових принципів міжнародного права. Закріплений в п. 3 ст. 2 Статуту ООН [1], він зобов'язує держави вирішувати виникаючі спори мирними засобами вирішення міжнародних спорів. Такий обов'язок існує для того, щоб не наражати жителів конфліктуючих держав, а також світове співтовариство на небезпеку. Тому держави намагаються використовувати ефективні механізми мирного вирішення спорів, незалежно від ступеня їх участі в конфлікті: чи є вони його сторонами, або є третіми особами. Одним з поширених способів вирішення конфлікту є ведення переговорів між державами. Зазвичай саме переговори є першою стадією в процесі врегулювання виниклих розбіжностей. Якщо переговори виявляються неефективними зовсім або недостатньо ефективними, то сторони спору можуть використовувати альтернативні способи, а саме медіацію або посередництво. Загалом термін «mediation» в перекладі означає «посередництво». Однак між цими двома значеннями необхідно провести дефініцію [1].

Термін «mediation» має на увазі під собою таку ситуацію, де в суперечку між сторонами допомагає вирішувати посередник, але головна його мета – це налагодження діалогу між сторонами, що сперечаються. посередництво (conciliation), це та ж сама медіація, тільки посередник більшою мірою бере участь у вирішенні спору, наприклад, пропонує варіанти угоди для сторін, а не обмежується зведенням конфлікту до мирних переговорів, як медіатор. Проведення процедури медіації на міжнародному рівні мало чим відрізняється від медіації всередині правової системи держав. Медіатор зосереджується не на конфлікті, як такому, а більше на тому, щоб виробити у сторін

конструктивне ставлення до можливості проведення переговорів. Медіатор також може запропонувати сторонам, що сперечаються, замість пошуку винних укласти компромісну угоду, яка б влаштувала обидві сторони. В даному випадку процедуру, під час проведення якої третя особа запитує у сторін будь-яке рішення про врегулювання конфлікту, треба вважати більше посередництвом (conciliation), ніж медіацією (mediation) [2, с. 345].

Медіатором у міжнародних спорах можуть бути держави, міжнародні організації, а також фізичні особи. Досить часто як медіатори бувають Генеральний секретар ООН або його регіональні представники, оскільки запобігання конфліктів і їх вирішення мирним шляхом є метою ООН. Неурядові міжнародні організації також часто бувають в ролі медіаторів.

Зокрема, Міжнародний Комітет Червоного Хреста бере активну участь у збройних конфліктах і надає гуманітарну допомогу людям, які постраждали під час збройного конфлікту. Як вже було сказано вище, держави, які не є сторонами спору, можуть бути зацікавлені в мирному вирішенні спору і тому вони нерідко пропонують свою кандидатуру медіатора. Подібний статус дозволить державі-медіатору зробити вирішальний вплив на результат конфлікту.

Наприклад, під час конфлікту між Аргентиною і Великобританією щодо Фолклендських островів США добровільно запропонувало свої послуги з проведення медіативних процедур і надання «добрих справ». Для США втручання було необхідно, оскільки і Аргентина, і Великобританія були членами блоку НАТО, і ніяк не можна було допустити військового конфлікту між союзниками [3, с. 233]. В цьому прикладі простежується роль медіатора, спрямована на недопущення загрози безпеці світовій спільноті.

Медіація не є єдиною можливістю мирного врегулювання спору. У разі відмови сторін від процедури медіації, Статут ООН передбачає й інші варіанти вирішення спорів: переговори, консультації сторін, обстеження, добрі послуги, міжнародний арбітраж і судовий розгляд.

Отже, ефективність медіації залежить від намірів сторін спору і їх готовності піти на взаємні поступки, щоб вирішити конфлікт мирно і запобігти його загостренню. Крім того, відіграє роль і сам медіатор: його статус і авторитет здатні надати вирішальний вплив на сторони. Медіатор може і повинен переконувати, що подальша ескалація конфлікту призведе до більших збитків, ніж мирне вирішення його в цей момент.

1. Статут Організації Об'єднаних Націй. Міжнародний документ від 26.06.1945. URL: <https://www.un.org/ru/charter-united-nations/index.html>

2. Ясиновський І. Г. Переваги і недоліки медіації при вирішенні правових конфліктів. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 2. С. 344–347.

3. Forsythe D. P. Humanitarian mediation by the International Committee of the Red Cross. *International Mediation in Theory and Practice*. ed. by S. Touval, W. Zartman. Boulder, Colo. WestviewPress, 1985. S. 233–250.

**Лілія ОЛІЙНИК**  
медіаторка, адвокатка,  
аспірантка Державної установи  
«Інститут економіко-правових досліджень  
імені В. К. Макутова НАН України»

## **МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИХ СПОРІВ ЩОДО СТЯГНЕННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА ЗАВДАНУ МОРАЛЬНУ ШКОДУ (ОКРЕМІ АСПЕКТИ)**

Сьогодні медіація є поширеним способом альтернативного вирішення спорів у системах права різних держав світу. Відносини, пов'язані з проведенням медіації та реалізацією досягнутих в її процесі домовленостей, потребують нормативного врегулювання, зважаючи на значущість як самої процедури, так і її результатів [1, с. 285], що зумовлює створення законодавчими органами систем національного законодавства, що регулюють медіаційні процедури, розуміння, практичне застосування інструментів медіації.